

same — so-
ent op. De
— en hier-
ligie in de
zeventiende
val.
s een vol-
politiek van
het werk,
nt van den
eigenlijke

ras voor de
in het zegt,
ijk bewer-
the elemen-
e Franche
lieu de pro-
Frankrijk

al van den
wereld: het

van de Re-
lijn politieke
labsburgers.
en was om
daartoe ar-
amen daar-
weten, hoe
Pascal ons

a Franchen
testantisme
i. De helper
s zijn werk

Rome, met
diveren reli-
politiek op
genover den
een zegevie-
zou staan.
in hier, hoe
als de eene
ewel zij ten
zeker precies

eind loopt,
lenis telkens

de kracht
eds was ge-

elijke macht
ur werd uit
rijk, toen hij
sschuld het
rk. Een tijd-
en alsof het

zo krachtig,
waarde ver-
gelegd, geen
uwens reeds
eld, een feit,
ziech ern-
dertijd deed.
o worden ge-
voor Neder-
en dat er in
voor de Ge-
terken, maar
den zou: zoo

zeker tegen

t de vrijheid
gold dan het

ler Hugenoo-

ion stond het
thankelijkheid
as reeds een

ndigheid van
en de keizer-
s wel gebro-

heerschappij
niet de over-
entenklik?

nd der dynas-
wreed waren
e waren ont-

den stond als
renreeds voor
ve Eerdmans,
dit moet zijn
K. S.

Hendrik de vierde, de Koning van Frankrijk en zijn minister Sully hebben een plan ontworpen voor de vorming van een Europeesche republiek — men denke nu aan Churchills denkbeelden — een samenwerking van alle christelijke staten tot bewaring van den vrede, maar het bleef een plan. Men dacht trouwens aanstonds aan den opzet, om Frankrijks overwicht te versterken. Evenals dit het geval werkelijk was bij den Geneefschen volkenbond, althans naar de bedoeling.

En in Nederland wilde men liever Frankrijk tot vriend dan tot nabuur.

Wat nu de vrijheid der volkeren — mijn vierde vraag — betreft, inderdaad kwam allerwege de vrede van Westfalen meer de vorstelijke willekeur ten goede dan de volksoverheden.

En naarmate de werkelijke Reformatie, de trouw der gereformeerde kerken inzond, verminderde ook de kracht van den strijd om de werkelijke vrijheid. Onze gereformeerde predikanten hebben het tegen de regenten moeten afleggen. En allengs in sterkere mate.

De Calvinistische reformatie zette alle mensche-lijke kracht in actie en wekte geestdrift voor den goeden gang van het leven op alle gebied. Wij spreken van de zeventiende eeuw als van de gouden eeuw.

Maar de tijdelijke zegeningen deden de geestelijke sprekend dalen. Het accent werd allengs verlegd. Men kreeg de wereld lief.

Een verschijnsel, dat wij immers ook thans in de gereformeerde kringen rondom ons aanschouwen. Als Jeschurun vet werd, slaat hij nog altijd achteruit.

Het stadhouderloos tijdperk deed zien, hoe zelfs de band van Oranje en Nederland verslapte.

En dat, terwijl een nieuwe wereldmacht zich steeds meer verhief tegen de getrouwe kerk. Lodewijk XIV wilde voltooiën wat Filips II was begonnen.

Gelukkig ontwikkelden de toestanden zich zóó — en dit het antwoord op de vijfde vraag — dat ons land en Engeland een Oranjevorst ontvingen, die zijn leven wilde geven voor de vrijheid der getrouwe kerk, de vrijheid voor de verkondiging van het Woord des Heeren.

Zoo kon zelfs een Michelet erkennen, dat het Calvinisme — en wat beteekent dit, als het niet is getrouweheid aan Schrift en belijdenis? — Europa gered heeft uit de gevaren, die gansch het leven toen bedreigden.

Maar ook moet helaas geconstateerd, dat de geestelijke kracht, voortspruitend uit de gehoorzaamheid aan het Woord Gods, bij den vrede in 1648 niet meer zoo groot was als in het begin.

Dit sprak niet alleen uit de volkenrechtelijke resultaten, waarmede genoegen werd genomen, maar meer nog uit het feit, dat de studie der Schriftuurlijke beginselen voor het politieke leven op den achtergrond was geraakt, en Hugo de Groot de eere kon rooven, die toekwam aan de jongeren van Calvijn.

Het humanisme stond weer gereed zich neer te vleien op het bed, door den strijd voor de kerk des Heeren gewonnen. De humanisten annexeerden de vruchten van den strijd der Calvinisten en — bedierden die meteen. Het humanistisch volkenrecht is er het bewijs van.

En — trad de natuurlijke religie straks niet in de plaats van de gehoorzaamheid aan het Woord Gods?

De afval zette in. En — daardoor konden rationalisme en deïsme de kerk veroveren, en werd de dag voorbereid, dat in ons land dankdagen werden gehouden, omdat de lieve Franche revolutionairen rustig konden trekken over de bevroren rivieren, om hier de beginselen der revolutie te doen zegevieren.

Men nam ze hier nog aan met een vroom gebaar. De gevallen kerk was weer zoo plechtig geworden. En de Utrechtse prediker Heeringa kon zeggen: die Franchen zijn wel goddeloos, maar wij zullen hen onzen schoonen godsdienst leeren. Een dienst van den grooten humanen mensch, die, als de Farizeër, nog zeggen wil: ik dank u, o God, dat ik niet ben als die — domme en gevaarlijke lieden, die nog altijd blijven vasthouden aan de belijdenis en het recht van de kerk der Reformatie.

Want die kleinen waren er nog, maar zij scholen weg. De nachtschuit, als men zei.

En eerst in 1835 brak de gehoorzaamheid weer door.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen
MARNIX.

„De oecumenische tempel”.

Onze lezers hooren veel spreken over de „oecumenische beweging” en van daartegen ingebrachte bedenkingen. Maar zelden zullen ze in zóó kort bestek daarvan een zóó duidelijke samenvatting kunnen treffen als in dit artikel:

Tientallen van jaren is reeds aan de oecumenische tempel gebouwd. Het bestek is ontworpen en de arbeid is geleid door bekwaame bouwmeesters uit verschillende landen. Aan het binnenwerk wordt nog de laatste hand gelegd, maar het buitenwerk is gereed. De inwijding zal in de nazomer van 1948 op plechtige wijze plaats vinden. Van buiten gezien, maakt de tempel een grootse in-

druk. In structuur: breed, royaal en massief; in substantie: rijk, verrijkt en aan geen ding gebrek. Opgetrokken in streng-moderne stijl, getuigt de tempel van kunstzin en bouwtaent. De hoge muren, de forse pilaren dragen de stempel van hechtheid. De wijde poort, de brede weg die er heen leidt en de velen, die in zullen gaan, dit alles spreekt van populariteit en wereldgrootheid.

Wat aan de buitenkant onmiddellijk in het oog springt, is het kolossale opschrift, in zware gouden letters boven de magistrale poort van de tempel aangebracht:

JEZUS CHRISTUS, GOD EN ZALIGMAKER.

Dit is een getuigenis. Dit slaat in. Dit stemt tot ernst, tot nadenken.

Naast de poort, in de frontmuur, is een grote, marmeren hoeksteen ingemetseld. Een inscriptie op die steen verklaart de zin van het gouden opschrift en tevens de aard van de tempel en zijn fundament. De inscriptie luidt als volgt: 1)

DE GRONDSLAG.

De Wereldraad van Kerken is een gemeenschap van kerken welke onze Here Jezus Christus als God en Zaligmaker aannemen.

Zowel het opschrift als de inscriptie maken indruk. Zij wekken vertrouwen. Zij lokken tot het ingaan door de wijde poort.

Afgaande op dit opschrift boven de poort en de inscriptie op de hoeksteen, zou men geneigd zijn te verwachten, dat wat binnen in de tempel aangeboden wordt, in volkomen overeenstemming is met hetgeen daarbuiten geanonnceerd wordt.

Hoe teleurgesteld zal de belangstellende bezoeker uitkomen!

Binnengetreden, valt zijn oog op de hoeksteen naast de wijde poort. Het is dezelfde hoeksteen, die van buiten zichtbaar was, maar thans aanschouwt hij de achterzijde er van. En gelijk de buitenzijde van de hoeksteen voorzien was van een inscriptie, zo draagt ook de binnenzijde een inscriptie, eveneens betrekking hebbende op de grondslag. Deze laatste inscriptie echter is minder geschikt om van de straatzijde gelezen te worden, want het zou wellicht vele bezoekers afschrikken. Daarom is zij aan de keerszijde van de hoeksteen, binnen in aangebracht, zodat de mededeling alleen daar te lezen is. 2) Drie zinnen trekken vooral de aandacht. Ze luiden als volgt:

„De grondslag is geen toetsteen om het geloof van kerken en personen te beoordelen”.

„De Raad bekommert zich niet om de wijze, waarop de kerken die grondslag uitleggen”.

„Het wordt daarom voor de verantwoordelijkheid van iedere kerk gelaten om te beslissen of men op die grondslag kan samenwerken”.

Bij het lezen van deze inscriptie ontvangt de onbevangen bezoeker de eerste schok. Hij krijgt het gevoel van bedrogen te worden, gelijk een koper, die zich in de winkel iets in de handen gestopt ziet, dat totaal verschillend is van wat in het winkelraam uitgesteld is en aangeprezen wordt. Hij is gekrenkt in zijn ethisch gevoel. En verontwaardigd tevens. Want, indien hier opzettelijke misleiding? in het spel is, dan geschiedt dit nog wel door personen, die een kerkelijk ambt bekleeden. Hij voelt zich ook geschokt in zijn godsdienstig gevoel. Omdat de Naam van de Eeuwige Zone Gods, zijn Heiland en Zaligmaker, de trouwe waarachtige Getuige betrokken wordt in een zaak, welke door hare dubbelzinnigheid de toets zelfs van een elementaire, wereldse ethiek niet kan doorstaan. Ook omdat de Gemeente van Christus, in de naam van Christus, verlokt wordt om haar waarheidslede op te offeren en de leugen van tweeslachtigheid te bekrachtigen.

Immers, wat op de buitenzijde des tempels als axioma gesteld wordt, dat wordt binnen in weder op losse schroeven gezet. De intrinsieke waarde van de grondslag, zoals daarbuiten geproclameerd, wordt van binnen weder genullicieerd. Wat buiten als de constitutionele grondslag wordt afgekondigd, wordt binnen in als niet-bindend verklaard. Wat buiten als de Waarheid geponeerd wordt, wordt binnen tot een voorwerp gemaakt van subjectieve interpretaties van rationalistische theologen. Het Woord Gods daarbuiten wordt krachteloos gemaakt door modernistische inzettingen daarbinnen. Buiten heet het: ja. Binnen is het: neen.

Maar „de Zone Gods Jezus Christus was niet ja en neen”. En het woord der Apostelen „is niet geweest ja en neen”. En Christus leert ons „laet zijn uw woord ja, ja; neen, neen: wat boven deze is, dat is uit de boze”.

Staat men hier voor het ontzettend feit van een opzettelijke misleiding op wereldomvattende schaal, de uitvoering van een bepaalde strategie, die noodzakelijk geacht wordt om een voorgesteld doel te bereiken? Of heeft men te doen met de tragiek van een groep religieuze intellectuelen, die, na de Bijbel verworpen te hebben, thans aan een groteske zelfmisleiding lijden en die op hun beurt anderen misleiden? Blinden, die blinden leiden op de weg naar een vroom, verderfelijk ongelof? Zijn dit voortekenen van de grote afval, waarvan de Schrift spreekt?

Dit alles stemt tot ernst, tot nadenken, tot nauwkeurig onderzoek. Maar ook tot voorzichtigheid, tot waakzaamheid, tot ernstig gebed. Want de poorten der hel trachten nog immer de gemeente te overweldigen en het eeuwig wel of wee van menige ziel staat hier op het spel.

Eén ding staat vast: door de toevoeging aan de grondslag van de drie neutraliserende clausules is de positie in de Wereldraad van leiders, die met het historisch, bijbels geloof radicaal gebroken hebben, volkomen ver-

1) „The Story of the World Council of Churches”, uitgegeven door het Amerikaans Comité voor de Wereldraad van Kerken, New York, blz. 31. „De Constitutie”.

2) In de Constitutie zelf, zoals die in het bovengenoemd boek is afgedrukt, komen de volgende zinsdelen voor; zij komen voor in het onder 3 genoemde boek.

3) „The World Council of Churches”, uitgegeven door de Wereldraad der Kerken, Genève, Zwitserland, blz. 182.

zeker en de poort staat wijd open voor kerken en personen, die het eeuwige Zoonchap van Christus, Zijn geheel enige vleeswording en de verzoening door Zijn bloed loochenen, zolang zij de Bijbelse waarheden tot hun eigen bevrediging in vrijzinnige zin kunnen interpreteren.

Ofschoon de oecumenische tempel van binnen nog niet geheel gereed is, valt het toch niet moeilijk thans reeds een min of meer duidelijk beeld te vormen van het inwendige des tempels. Daartoe behoeft men slechts de levige rapporten der bouwmeesters, welke voorhanden zijn, op te slaan. Daaruit kan dan blijken, hoe na een kwart eeuw van voorbereidingen, in 1937 het bouwplan gereed kwam. Een jaar later werd het fundament gelegd. Sindsdien, ofschoon het gebouw „in technische zin nog in aanbouw is” werd reeds gehandeld alsof het reeds „geheel gereed was”. 4)

Hoog gewelfde tempelzalen zijn reeds ingericht tot het houden van Protestantse, Grieks-Katholieke en — naar men hoopt — Rooms-Katholieke tempeldiensten. Hier zal de Grieks-Katholieke priester de plechtige dienst leiden en zullen Calvinisten en Lutherse in heilige tolerantie het hoofd buigen als er gebeden wordt „voor de doden” en als de gebeden niet in de naam van Christus, maar „door voorbedingen van onze Vlekkeloze Vrouwe, de moeder van God, de altoos-zijnde Maagd Maria” en door de „bescherming van de heiligen” worden opgezonden. 5)

Ook komen er opperzalen gereed, waar het Heilig Avondmaal zal gevierd worden op oecumenische wijze en waar Christusgelovigen en Christusloochenaars, Bijbelgetrouwen en Bijbelverwerpers, Protestantse, Grieks- en Oud-Katholieken, Marxisten, Universalisten, spiritisten en anderen uitgenodigd worden om broederlijk aan de dis des Heren aan te zitten. Dit moet dan de zichtbare uitdrukking zijn van de UNA SANCTA 6), de Heilige eenheid, de kerk van Christus.

Voorts is er ruimte voor de verschillende Centrale Bureau's, waar de uitkomst van het religieuze, sociale en politieke denken der tempelwijzen in actie zal worden omgezet en vanwaar uit „boodschappen” de wereld in zullen gezonden worden, om het mensdom konde te doen „wat de Heilige Geest tot de gemeenten zegt”. 7)

Mensenkind, ziet gij wel wat zij doen in de tempel? „Doch gij zult nog wederom grote gruwelen zien”.

Dan bevinden er zich verscheidene gehoorzalen, waar de oecumenische leiders hun leerstoelen hebben. De drie clausules op de binnenkant van de hoeksteen zijn een vrijbrief voor het ongelof in de Wereldraad geworden. Daardoor is het mogelijk, dat ook en vooral vrijzinnige theologen de leerstoelen mogen bezetten.

Een ereplaats onder hen is toegekend aan Dr Harry Emerson Fosdick, die gedurende een lange reeks van jaren in Amerika als radiopreker van de Federale Raad, de Godheid van Christus heeft geloofd, de verzoening door Zijn bloed heeft verworpen en op een meest uit-tartende wijze de Bijbel heeft aangevallen. 8)

Hier ook treedt als leider op Bisschop G. Bromley Oxnam, een liberaal theoloog en, politiek gesproken een uiterst-links georiënteerde socialist of crypto-communist, die bijgenaamd wordt „de rode bisschop”. 9)

Uit de aard der zaak hebben ook de modernistische leiders van de Federale Raad, als Mr Charles P. Taft, de President van die Raad, Dr Samuel McCrea Cavert, de Secretaris e.a. daar hun katheders”. 10)

Een grote studiezaal met zijvertrekken is reeds in gebruik door de „Studiecommissie”. Hier wordt veel herenarbeid verricht. Hier is ook het onderwerp, het thema, dat behandeld zal worden bij de inwijding van de tempel, in studie. De Voorzitter van deze Studiecommissie heeft verklaard, dat deze studie alleen twee jaren vordert. Hij spreekt van de grootse arbeid van de „Christendenkers”, „de denkers der kerken”; van hun „coöperatief denken”, hun „oecumenisch denken” en van hun „uitwisseling van gedachte”. Dit is dan het centrum, waar de oecumenische intellectuelen, de „aristocraten van de geest en van de religie”, 11) collaborateurs van de Nederlandse theoloog Dr W. Banning, het kerkelijke denken in vaste, liberale vorm gieten.

Dr John C. Bennett, modernist en socialist, professor aan het radicaal vrijzinnige „Union Theological Seminary” te New York, waar ook de pro-communistische professor en propagandist 12) Dr Harry Ward doceert, verricht hier ook zijn arbeid. Hij is de redacteur van het Thema voor de Eerste Assemblée van de Wereldraad, getiteld: „Man's Disorder and God's Design”. 13)

Dr Henry P. van Dusen, vrijzinnig predikant en president van evengoemd Seminarie, leidt als voorzitter de „Studie Departement Commissie”, belast met de verdere uitwerking van het onderwerp. 14) Hij wordt daarin bijgestaan door Dr Reinhold Niebuhr, professor aan meergenoemd Seminarie eveneens modernist en socialist (Voorzitter Commissie III) 15) Prof. Hendrik Kraemer,

4) „Man's disorder and God's design”, door John C. Bennett, Redacteur. Uitgegeven door het Amerikaans Comité voor de Wereldraad van Kerken, New York. Voorwoord van Dr Henry P. van Dusen, blz. 1—3.

5) „The World Council of Churches”, blz. 9 uit de „Introductie” door W. A. Vlaser 't Hooft.

6) „Twentieth Century Reformation”, door Carl McIntire, blz. 78.

7) „The Christian Century”, Vrijzinnig Weekblad, New York, van 7 Mei 1947.

8) „Man's disorder and God's design”, John C. Bennett, Redacteur.

9) „The Story of the World Council of Churches”, uitgegeven door het Am. Comité voor de Wereldraad van Kerken, blz. 38.

10) Zie het gedocumenteerde artikel in „Getrouw”, December 1947.

11) „The Christian Century” van 7 Mei 1947. „The Story of the World Council of Churches”, blz. 38. Een gedocumenteerd artikel voor „Getrouw” is in bewerking.

12) „The World Council of Churches”, blz. 16.

13) Weekblad „Trouw” van 31 October 1947.

14) „The Christian Beacon”, Vol XII, No. 16, blz. 6.

15) 16) 17) 18) „The World Assembly of Churches August 1948, Holland, Theme”, uitgegeven door het Amerikaanse Comité voor de Wereldraad, New York.